

Vítězslava Kaprálová – sto let od počátku příliš krátkého života

Název emise:

Osobnosti – Vítězslava Kaprálová

Den vydání: 20. 1. 2016

Platnost: ode dne vydání ve styku tuzemským i mezinárodním až do odvolání

Hodnota: 17 Kč; kat. č. 832 (ČP)

Rozměr známkového obrazu: 40 x 23 mm

Výtvarný návrh: Marina Richterová

Liniová kresba: Miloš Ondráček

Druh tisku: plnobarevný OF s liniovou kresbou

Tisková forma: 4x 50

FDC: OTp v barvě tmavě hnědé

Rytec FDC: Miloš Ondráček

Náklad: 750 tisíc

Ameriky. Odjeli do jižní Francie, ale tam, ve starobylém městě Montpellier, Vítězslava 16. června 1940, ve svých pětadvaceti letech a pouhé dva měsíce po svatbě, umírá. Prý na tuberkulózu, kterou onemocněla už jako malá.

Tragickým osudem se Vítězslava Kaprálová, hudební skladatelka a dirigentka, řadí mezi další naše známé umělce, kteří přes krátkou životní dráhu za sebou zanechali Dílo. Mácha, Wolker, Orten, Hrabě...

Jiří Mucha jí věnoval svou knihu Podivné lásky (1988), její životopis zpracovalo několik autorů, například Přemysl Pražák (1949) a Jiří Macek (1958 a nyní 2015). V roce 1946 byla, in memoriam, přijata do České akademie věd, tehdy jako jedna z pouhých deseti žen, kterým se dostalo této pocty.

Píší vám, Karino, a nevím, zda jste živa, zda nejste nyní tam, kde se už netoužívá, zda zatím neskončil váš nebezpečný věk...

Úvod první sloky Ortenovy Sedmé elegie člověka maně napadne, když se zamyslí nad osudy Vítězslavy Kaprálové. Tak mladá, tak krutě mladá, odešla z našeho světa, prakticky sama, opuštěná, v daleké cizině a uprostřed roztahující se temnoty, která hrozila pozřít Evropu a pak celý svět.

Narodila se před sto lety, 25. ledna 1915, ve druhém roce Velké války, a zemřela o dvacet pět let později, rovněž ve druhém roce války, také světové. Přes krátkou dobu mezi těmito dvěma okamžiky stihla vytvořit dílo, které jí přesáhlo a žije dodnes.

Její rodiče byli hudebníci, vedli hudební školu v Brně Králově Poli. K hudbě tedy měla blízko, a svůj talent se rozhodla rozvinout studiem skladby a dirigování – jako jedna z prvních žen u nás. Studovala v Brně a v Praze, a pak zamířila do Paříže, tehdejšího hlavního města umění. Seznámila se tu s Bohuslavem Martinů, slavným hudebním skladatelem, který v té době v Paříži žil. Ačkoli byl výrazně starší a ženatý, zamilovali se do sebe. Vítězslava v té době měla za sebou první úspěchy, jako skladatelka (byla autorkou čtyř desítek skladeb) a dirigentka (například ve dvaadvaceti řídila koncert České filharmonie).

Své názory na současnou společenskou situaci dala najevo ve skladbách k uctění památky Karla Čapka, jedné z obětí protidemokratických štvanic za takzvané druhé republiky. I proto se jí po vzniku protektorátu uzavřela cesta domů.

V tísnivé situaci jí nabídl pomoc Jiří Mucha, syn slavného malíře a tvůrce našich prvních poštovních známek (ten v té době právě umíral v Praze). Jiří a Vítězslava se zanedlouho vzali a rozhodli se uprchnout před nacisty přes moře, do

Ke stému výročí narození Vítězslavy Kaprálové nyní vychází poštovní známka. Její tvůrkyní je Marina Richterová, malířka a grafička narozená v roce 1962 v Moskvě, která od svých jedenadvaceti let žije v Praze. Výtvarné studium absolvovala ve své staré i ve své nové vlasti. Do naší známkové tvorby vstoupila razantně – a dá se říci, že k oboustrannému štěstí. Zaujala mě už svým návrhem známky 17 Kč Europa Psaní dopisů 2008, kterou považuji za jednu z nejosobitějších za poslední dvě dekády. Její rozmáchně dirigující Mozart z roku 2011 měl úspěch dokonce mezinárodní, a líbí se mi i její ostatní „známkové“ počiny – snad s výjimkou loňského Hrabala, ale to mohlo souviset s odlišnou tiskovou technikou. Richterové jemnému a něžnému podání na známkách vyhovuje kvalitní ofset s pérovou linkou (tu, stejně jako rytinu na FDC, vytvořil Miloš Ondráček, a jako obvykle skvěle), právě takový, jakým je provedena nová emise. Vidíme tu hezkou mladou ženu se zasněným pohledem za přivřenými víčky, s motýlkem pod bradou, zlehka držící taktovku. Plocha známky je vyváženě vyplněna, doplňkový květinový motiv je decentní, texty jsou provedeny nápaditým a dobře čitelným písmem. Snad jen čárka nad druhým „a“ v příjmení měla být oddělena malou mezerkou od nožky druhého „a“ v křestním jménu, takto vypadá jako „g“ (ale možná to byl grafický záměr).

Zdařilá je i kresebná výzdoba obálky dne vydání, tmavě hnědá barva rytiny dobře koresponduje s barvami známky. Všechny tři atributy FDC – známku, kresbu a razítko – spojuje svlačec (na křtu známky autorka odhalila, že jej použila jako osobní výraz postoje k zobrazené ženě, která ve své době byla terčem odsudku pro svůj údajně až příliš vstřícný vztah k mužům – což je v naší známkové tvorbě ojedinělé a pro mne vítané), prázdné notové linky v razítku evokují hudební dílo, které mohla Vítězslava Kaprálová ještě vytvořit, kdyby jí k tomu Osud dal více času... FB

